

**Татарстан Республикасы Әлмәт шәһәре
муниципаль автономияле белем бирү учреждениесе-
“5 нче номерлы гимназия**

**7нче сыйныфның рус төркеме өчен татар теленнән “Төркәгечләр ”
темасына презентация**

**Татар теле һәм әдәбияты 1 нче категорияле
укытучысы
Зарипова Зөлфия Мөбәрәкжан кызы**

Теркәгечләр – жөмлә кисәкләрен

һәм кушма жөмләдә гади

жөмләләрне үзара бәйли торган

ярдәмлек сүз төркеме. (Союзы-

это вспомогагельные части речи,

которые соединяют между собой

члены предложения и в сложных

предложениях простые

предложения)

Теркәгечләр

Тезүче

(сочинительные)

Ияртүче

(подчинительные)

Тезүче теркәгечләр

□ **Жыючы** (собираательные):

һәм, да, дә, та, тә, тагын(снова)

□ **Каршы куючы** (противительные):

ләкин, ә, тик (лишь), әмма

□ **Бүлүче** (разделительные):

я, яки, яисә

Ияртүче теркәгечләр:

Чөнки, әгәр, аеруча, ягъни,
шуңа күрә (потому что, если,
особенно, поэтому)

Сораулар:

- 1. Урманда ни өчен шешә ватарга(разбивать) ярамый?
- 2. Ни өчен жилле көндә урманда учак ягарга ярамый?
- 3. Син табигатьне ни өчен яратасың?
- 4. Ял иткән урынны нинди хәлдә калдырырга ярамый?
- 5. Урман шавы, кошлар сайравы, чишмә чыңлавы күңелгә нәрсә бирә?
- 6. Ни өчен табигатьне сакларга кирәк?

1. Дареслектәге 113 нче бит, 2 нче күнегүне эшләү. Жөмлөләрне укырга, теркәгечләрне табарга, төркемнәрен һәм төркемчәләрен әйтергә.

2. Теркәгечләр кулланып диалог төзү, кара-каршы сөйләшү

□ *3. Мөстәкыйль эш. Биремле карточкалар:
эҗәмләләрне киңәйтеп язарга, теркәгечләр
кулланырга.*

□ *3 вариантта:*

□ 1 в. Без барабыз.

□ 2 в. Без жыймадык.

□ 3 в. Без көрәшик.

□ 4. Уен “Жөмләнең ахырын әйт”

- а) Без - табигать балалары, шуңа күрә ... .
- б) Табигать бай, ләкин ... .
- в) Кеше кирәк әйберләрне табигатьтән ала, шуңа күрә ... .
- г) Табигатьне сакларга кирәк, чөнки ... .
- д) Әгәр табигатьне сакламасак, ...
- е) Табигатьне пычратучылар белән көрәшик, чөнки ... .

□ 5. Ситуатив күнегүләр

- - Как скажешь о том, что:
- - нельзя зажигать костёр в лесу в ветреный день;
- - после отдыха в лесу нельзя за собой оставлять мусор;
- - нельзя ломать деревья;
- - нельзя загрязнять воду различными ядовитыми веществами

6. Өй эше бирү

- 1 вариант. Дәреслектәге 114 нче бит, № 3 күнегү, тиешле теркәгечләрне куеп яз.
- 2 вариант. Тезүче һәм ияртүче теркәгечләр белән “Табигатьне саклау” темасына кечкенә хикәя язарга.

Игътибарыгыз өчен рәхмәт!